

Dag van de Soap 2009: Crossing Borders

De vijfde Dag van de Soap, die op 11 juni 2009 georganiseerd werd door het Centrum Media & Gezondheid en de Media-Academie richt zich op grensoverschrijdende Entertainment-Education.

Een kleine golf leeft al jaren gelukkig in de zee, als hij voor het eerst de kust nadert. Hij raakt in paniek: zo direct zal hij op de rotsen te pletter slaan, en dan? Zijn moeder stelt hem gerust: omdat hij deel uitmaakt van de zee kan hem niets gebeuren. Al zijn druppels zullen weer terugvloeien en een nieuwe golf vormen, die altijd verbonden blijft met de grote oceaan.



Met dit korte verhaaltje geeft *special guest* Arvind Singhal, van de University of Texas El Paso, aan het begin van de 5^e Dag van de Soap het diepere thema van vandaag in een notendop weer: grenzen bestaan vooral in de geest. In de praktijk vervloeien ze, omdat disciplines op allerlei manieren met elkaar verbonden zijn. Niettemin zal deze dag zich bezig houden met het verkennen van grenzen, en laten zien waar het overschrijden ervan toe kan leiden. Zowel mediagrenzen als geografische grenzen komen aan de orde, maar het belangrijkste zijn wel de grenzen van het denken over de rol van drama met een meerwaarde in het entertainmentaanbod en het maatschappelijk debat.

Singhal laat zich vandaag vooral zien in zijn kwaliteit van verhalenverteller. Als pionier op het gebied van Entertainment-Education beschikt hij over een schier onuitputtelijk arsenaal van anekdotes, waarmee hij praktisch iedere vraag vol humor beantwoordt. Als oude bekende op de Dag van de Soap is hij dan ook een graag geziene spreker. Vandaag is zijn rol beperkt tot die van panellid bij de vragenrondes, en als klankbord in enkele dialogen, die door dagvoorzitter Peter Fokkens ter inleiding van de verschillende thema's met hem worden gevoerd. In zijn openingsverhaal over de golf legt Singhal uit dat alle verschillende genres van Entertainment-Education één gemeenschappelijke noemer hebben, die ze als een oceaan met elkaar verbindt: drama. In welke taal en met behulp van welk medium je je verhaal ook vertelt, drama en de wetten van het drama zullen altijd bepalend zijn voor het effect: wat de kijkers doen met het verhaal, op wat voor manier ze het verwerken, bespreken en een plek geven in hun leven.

Hollywood, Health & Society

Eerste spreker van de dag is Sandra de Castro Buffington, directeur van het Amerikaanse expertisebureau Hollywood, Health & Society (HHS). HHS is verbonden aan de Annenberg School for Communication van de University of Southern California en werkt veel samen met de Centers for Disease Control (CDC). De Castro Buffington vertelt wat HHS tot succesvolle partner van de schrijverswereld in Hollywood maakt. De kern van haar boodschap is in lijn met de inleiding van Singhal: respecteer het drama. HHS voorziet een keur van script- en scenarioschrijvers in Hollywood van informatie en ideeën, voornamelijk op het gebied van gezondheid en leefstijl. De schrijvers van bekende series als *Grey's Anatomy*, *House*, *ER*, en *Law and Order* behoren tot de vaste afnemers en recent zijn er plannen ontwikkeld om voor 14 Arabisch sprekende landen een dependance op te zetten. HHS is zo succesvol, omdat het de rol van de schrijvers volledig respecteert, en hen supersnel van de beste informatie voorziet. Dat doet het door een netwerk van medische en gezondheidsexperts te



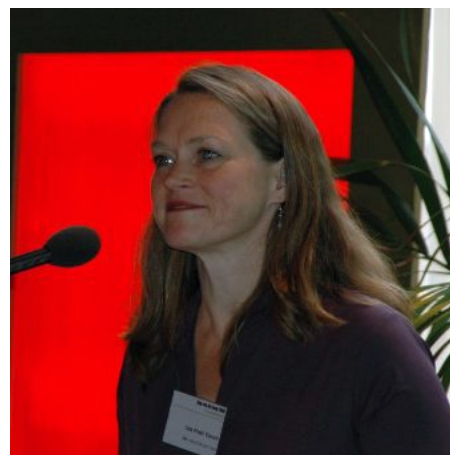


onderhouden, die binnen een tijdsbestek van enkele uren kunnen worden geraadpleegd over praktisch ieder medisch onderwerp. Bovendien maakt HHS zelf zogenaamde *Tip Sheets*: online toegankelijke informatiebladen waarop niet alleen feitelijke informatie staat, maar ook voorbeelden worden gegeven van praktijkgevallen met een hoge dramatische impact. De Castro Buffington laat zien waar dat toe kan leiden: scènes uit beroemde series passeren de revue. Aansprekend is een scène uit *Grey's Anatomy* over de

overdracht van het HIV-virus bij zwangerschap. Een zwangere, met HIV besmette vrouw denkt dat abortus haar enige uitweg is, totdat zij hoort dat bij gebruik van goede anti-retrovirale medicatie de kans op een gezonde baby 98% is. Onderzoek naar de impact van deze scène liet zien dat maar liefst acht miljoen kijkers hun ideeën over dit onderwerp veranderden naar aanleiding van deze scène.

Taste of Life

Een voorbeeld van een serie waarin de Entertainment-Education (EE) theorie zeer bewust en met succes is toegepast, wordt gepresenteerd door Lizz Frost Yocum, researchmanager bij de BBC World Service Trust. Frost Yocum begeleidde wetenschappelijk onderzoek naar de Cambodjaanse ziekenhuissoap *Taste of Life*, die onderdeel uitmaakt van een bredere campagne waarin moeder-kindzorg en HIV/Aids-stigmatisatie een belangrijke rol spelen. Frost Yocum richtte zich in haar presentatie vooral op het formatieve onderzoek; het onderzoek voorafgaand aan de serie, waarin de onderwerpen en het drama worden *gepretest* op toekomstige kijkers. Frost Yocum stelt dat formatief onderzoek van doorslaggevend belang is voor het succes van een serie, en de grote invloed van *Taste of Life* op het bewustzijn en de meningvorming van kijkers.



SOUND

Hoe het speelveld zich verplaatst van televisie naar digitale media werd toegelicht door Martine Bouman, directeur van het Centrum Media & Gezondheid (CMG). Het CMG voerde recentelijk in samenwerking met de GGD Amsterdam een spraakmakende campagne uit ter voorkoming van gehoorschade bij jongeren in Amsterdam als gevolg van te luide muziek bij het uitgaan. Als onderdeel van deze campagne ontwikkelde Bouman het idee voor een internetsoap. Deze werd gerealiseerd in samenwerking met Endemol Nederland. De internetserie *SOUND*, bestaande uit tien korte aflevering van elk enkele minuten, die te bekijken is op een eigen site (www.sound-soap.nl), leidt kijkers naar een tweelingsite met aanvullende informatie, interviews en een *sound-check*, die jongeren op

speelse wijze met het thema in contact brengen. Onderzoek naar de impact van de serie laat enkele significante verschillen zien tussen de kennis en ideeën van jongeren uit de doelregio Amsterdam, en de controleregio Rotterdam. De serie werd met een klein budget maar met bekende acteurs in zeer korte tijd door Endemol geproduceerd; een vorm van publiek-private samenwerking die vruchten afwerpt.



In dialoog met Marc Linssen, creatief directeur van de ScriptStudio en scriptschrijver van *SOUND*, wordt het wordingsproces van de serie ontrafeld, en gaat Linssen dieper in op zijn omarming van maatschappelijke thema's als basis voor dramalijnen in soap- en dramaseries. Linssen maakt duidelijk dat hij, na aanvankelijke aarzelingen die vooral te maken hadden met ideeën over de autonomie van de schrijver, tot de conclusie is gekomen dat het één het ander niet hoeft te bijten, maar juist kan versterken. Bouman vertelt bovendien dat het CMG werkt aan een Nederlandse variant op het concept van Hollywood, Health & Society. Het betreft het project *Tips voor Scripts*, dat script- en scenarioschrijvers via aansprekende casebeschrijvingen op ideeën brengt, en het contact met inhoudsdeskundigen faciliteert.



Inspiratiesessies

Het middagprogramma wordt besteed aan een drietal parallelle inspiratiesessies, waarin de drie sprekers werken aan praktijkcases met de deelnemers.

Aan de hand van de ervaringen met de internetserie *SOUND* worden onder leiding van Martine Bouman en Marc Linssen de mogelijkheden van *digital storytelling* verder uitgediept.

De Castro Buffington gaat in op de manier waarop mediaprofessionals en inhoudsdeskundigen met elkaar kunnen samenwerken. Zij benadrukt onder andere het belang van een servicegerichte instelling van de inhoudsdeskundigen. Die hebben nog al eens de neiging om anderen te willen 'opvoeden', maar bereiken daarmee het tegenovergestelde van wat zij willen. Het grootste effect wordt bereikt als scriptschrijvers 'op hun wenken' bediend worden met up-to-date informatie die zij

goed kunnen dramatiseren. Het is daarom niet onbelangrijk dat de leveranciers van de informatie, zoals HHS, zich verdiepen in de wetten van het drama, en proberen daarop aan te sluiten.

Frost Yocum verkent met haar groep de ideeën over de maatschappelijke impact van drama, en de verschillen daarin tussen westerse en niet-westerse settings. Er wordt gebrainstormd over mogelijke basisideeën voor EE-drama, waarbij blijkt dat veel deelnemers nog vragen hebben over de mate van explicitering van de boodschap in het drama.



Uitdagingen voor de toekomst

Na de theepauze nemen de sprekers samen met Arvind Singhal deel aan een open vraaggesprek met de zaal, waarbij wordt verkend welke uitdagingen er liggen voor de toekomst. De discussie laat zien dat enerzijds nog veel 'meer van hetzelfde' nodig is om EE-drama in Nederland een prominentere plaats te geven, terwijl anderzijds vernieuwende technieken en crossmediale benaderingen, zoals *SOUND* en *Tips voor Scripts*, juist een bijdrage kunnen leveren aan de bekendheid en de acceptatie ervan. In de toekomst zal moeten blijken hoe blijvend de bijdrage van dergelijke grensverleggende projecten is aan de ontwikkeling van Entertainment-Education in Nederland en daarbuiten.

